

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTOR SAM
VA-ingenjör
Andreas Jacobs

STADSBYGGNADSNÄMNDEN
2022-10-18

Genomförandebeslut för anläggning av ny dagvattendamm vid Hägernäsviken

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt stadsbyggnadsnämnden att genomföra projektet ny dagvattendamm vid Hägernäsviken, kallad Hägernäsdammen, och godkänner projektbudget enligt tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2022.

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar om att projektet ska genomföras enligt punkt 1) ovan beslutar stadsbyggnadsnämnden för egen del

2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna anskaffning avseende upphandling av ny dagvattendamm vid Hägernäsviken.

Sammanfattning

Vid Hägernäsvikens västra strand ska en ny dagvattendamm och våtmark anläggas. Förorenat dagvatten från Arninge verksamhetsområde rinner idag ut i Hägernäsviken som är i behov av förbättrad vattenkvalitet för att klara uppsatta miljökvalitetsnormer. Den nya anläggningen är en prioriterad åtgärd i kommunens *Handlingsplan för god ytvattenstatus* antagen i stadsbyggnadsnämnden den 19 mars 2019, § 55. Anläggningen förväntas rena en betydande del av föroreningarna i dagvattnet och samtidigt öka naturvärdena i området.

Finansiering sker genom VA-taxa och statligt bidrag. Medel för investeringen finns med i förslag till verksamhetsplan för 2023. En förutsättning för att erhålla bidraget är att medel upparbetas senast under kvartal 3 år 2023.

Ärendet

Projektet syftar till att anlägga en ny dagvattendamm och en stor våtmark som däms upp ovanpå mark i befintlig alsumpskog vid Hågernäsvikens västra strand (se bild). På så vis kan de naturliga kvalitéer som den stora sumpskogen ger nyttjas och förstärkas. Projektet består av flera delar. En sedimentationsdamm anläggs i den södra delen av området. Omkring dammen anläggs en vall som även sträcker sig vidare längs med strandkanten för att möjliggöra uppdämning av det stora sumpskogsområdet innanför vallen. Anläggningen kommer att rena dagvatten från Arninge verksamhetsområde som genererar stora volymer förorenat dagvatten. Projektet kommer förutom dagvattenreningen även att innebära stora fördelar för den biologiska mångfalden och för det rörliga friluftslivet.

En vall (gul) anläggs vid strandkanten så att ett befintligt sumpskogsområde vallas in. Dagvattnet som mynnar ut ur en dagvattentunnel i södra delen av området leds först till en damm (mörkblå) som ska grävas, och däms därefter upp på mark i sumpskogen (ljusblå). Befintlig nyanlagd damm norr om området ansluts till våtmarken som skapas i sumpskogen. Utloppet från våtmarksanläggningen sker via en fiskanpassad passage i norra delen av den yttre vallen. Gula pilar visar vattnets väg.

Tillrinningsområdet är nästan 80 hektar stort och belastar vattenmiljön i Hägernäsviken där det idag rinner ut mer eller mindre orenat. Tillförseln av föroreningar ligger omkring 120 kg fosfor och 1700 kg kväve per år och vattnet innehåller även betydande mängder av andra föroreningar samt en hel del flytande skräp och andra orenligheter. Den totala reningseffekten för den nya anläggningen bedöms bli god, med omkring 65 % för fosfor, något mera för tungmetaller och något mindre för kväve. Detta motsvarar en rening om ca 80 kg fosfor per år, vilket är det viktigaste ämnet att minska för att motverka övergödning.

Hägernäsviken omfattas av kommunens miljöövervakning och den provtas regelbundet. Uppmätta halter visar på höga halter av totalfosfor och totalkväve från år till år. Hägernäsviken, som är en del av Stora Värtan, bedöms ha dålig till otillfredsställande status enligt EU:s vattendirektiv och uppnår inte uppsatta miljö kvalitetsnormer. De höga fosfathalter som uppmäts vid såväl ytan som i bottenvattnet tolkas som ett tecken på stor tillförsel från land och även frisättning från bottenarna sommartid. Hägernäsviken och Stora Värtan är i stort behov av förbättrad vattenkvalitet.

En ekologisk utredning är framtagen för området. Där beskrivs vad som tidigare är känt om platsen och bedömningar görs om hur platsens växter och djur kan påverkas av projektet. Projektet bedöms ha en mycket liten negativ påverkan på naturvärdena inom området. Tvärtom kommer den nya anläggningen i sig att bidra till ökade naturvärden på flera olika sätt och bli ett tillskott i området genom att gynna bland annat groddjur, fågelliv, fiskbestånd, polinatorer mm. I projektet ingår även mindre åtgärder för att avhjälpa eller kompensera för den ringa negativa påverkan som ändå uppstår.

Länsstyrelsen har bifallit kommunens anmälan om vattenverksamhet. Utöver detta ska ansökan om marklov göras för en mindre del av vallen samt om strandskyddsdispens för hela anläggningen. Anmälan ska göras till Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddsnämnd (SRMH).

Området där anläggningen ska placeras är den enda kvarvarande möjligheten att ordna med dagvattenrening för detta dagvattenflöde som numera är högst prioriterat i Täby kommuns *Handlingsplan för god ytvattenstatus* (efter Prästgårdsdammen som pågår). Andra lokaliseringar har noga utretts och den nu projekterade placeringen vid dagvattentunnelns mynning blir den både tekniskt och miljömässigt lämpligaste trots att det innebär stora geotekniska utmaningar.

Marken har mycket dålig stabilitet och utgörs av bland annat kvicklera. Den dåliga marken gör att förstärkning med kalkcementpelare blir nödvändig såväl för grävning av damm som för uppbyggnad av vall.

Marken som ska användas för projektet ägs av Täby kommun. I *Översiktsplan Täby 2050 - Staden på landet*, antagen i kommunfullmäktige den 19 april, § 58, är området avsatt för utveckling av dagvattendammar och skyfallsytor samt för regionalt snabbcykelstråk. Cykelstråkets planerade placering är på befintlig driftväg mellan järnvägen och den tilltänkta våtmarken. Driftvägen ska vara kvar och kommer dessutom att förbättras inom dagvattenprojektet. De båda projekten kommer därför inte att påverka varandra negativt.

Upphandling av utförandeentreprenad genomförs som förenklat förfarande i enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet kommer att antas utifrån tilldelningsgrunden pris. Detta innebär att samtliga kvalitetskriterier är fastställda i upphandlingsdokumenten. Denna upphandling har för avsikt att kontraktera en entreprenör för grundläggningsarbeten. Ytskiktsarbeten kommer att avropas via ramavtalsentreprenör för att kunna tillgodogöra sig lera från ett annat projekt.

Ekonomiska överväganden

VA-verksamheten i Täby är finansierad genom VA-avgifter vars belopp framgår av Täby kommuns VA-taxa. Avgifterna får bestämmas som anläggningsavgifter och brukningsavgifter. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska täcka de kostnader som krävs för att ordna en allmän VA-anläggning. Brukningsavgiften är en periodisk avgift för att täcka drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader som inte täcks av anläggningsavgiften. Kostnaderna för Hägernäsdammen finansieras genom brukningsavgifter och statligt bidrag från Naturvårdsverket. Medel för finansieringen finns med i förslag till verksamhetsplan för 2023. En förutsättning för att erhålla bidraget är att medel upparbetas senast under kvartal 3 år 2023. Entreprenör kommer därför att upphandlas snarast möjligt efter fattat beslut så att arbetena kan starta tidigt under första kvartalet år 2023.

Övrig information i ekonomiska överväganden bedöms omfattas av sekretess i enlighet med offentlighets- och sekretesslag (2009:400) (OSL) 19 kap. 3 §. Informationen omfattas av sekretess till dess att upphandlingen annonserats. För

information om ekonomiska överväganden se separat Bilaga – Ekonomiska aspekter (sekretess).

Jenny Gibson
Samhällsutvecklingschef

Tyra Wikström
Avdelningschef Teknik och stadsmiljö

Bilagor

-Ekonomiska aspekter (sekretess), daterad den 5 september 2022

Expedieras

VA-chef Sara Dahlgren
Upphandlare Camilla Klingzell
VA-ingenjör Andreas Jacobs